

Indledning

Radikaliseringen af en visionær

Mange muslimer er den dag i dag fastholdt af den mystiske figur Muhammed, som levede i det 7. århundrede. Men også den historiske figur Muhammed er fastholdt – i en overdreven agtelse og i muslimernes fordring på hans ukrænkelighed. Profetens allestedsnærværelse i dannelse og politik samt i overbetoningen af de religiøse elementer i mange islamiske samfund forhindrer fremkomsten af alternative identitetskilder. Alt går tilbage til ham; han svæver over alt og bestemmer dagligdagen for muslimske borgere, politikere og teologer. Samtidig forhindrer muslimernes emotionelle binding til Muhammed og den ureflekterede ophøjelse af Profeten på alle væsentlige områder en historisk-kritisk diskussion af islams stifter.

Da jeg endnu var en strengt troende muslim, mente jeg, at jeg vidste alt om Muhammed, blot fordi jeg havde læst hans biografi, Koranen og hans talrige hadither - hans udsagn og gerninger. Som forsker måtte jeg imidlertid selv nå frem til en kritisk distance til islam, til Koranen og til Muhammed. Jo mere jeg beskæftigede mig med ham og hans biografis oprindelsehistorie og hans tekster, desto mere forekom det mig, at jeg holdt et sæt tarotkort i hånden. Nogle af disse kort gav trøst og håb, andre skabte frygt. Her var den etisk-humanistisk argumenterende prædikant fra Mekka, dér den intolerante krigsherre fra Medina. Her mennesket, som plæderede for medfølelse og tilgivelse, dér masseorderen og den psykisk syge tyran. Det lumske er, at hvert kort kan tydes subjektivt –

Indledning

alt efter hvem der holder det i hånden. Muhammed som historisk person, hans handlinger og ord er en projektionsflade, som kan udfyldes efter forgodtbefindende. Enhver kan derudaf skabe, hvad han vil, og deri finde bekræftelse på og legitimation for det, som han stræber efter, og hvem han er.

Mange fredelige muslimer påberåber sig Muhammed og ser i ham den retfærdige, vise og barmhjertige profet, som endog i sin stregthed var retfærdig og barmhjertig. De orienterer sig mod episoder fra Muhammeds liv og passager i Koranen fra Mekka-perioden, som betoner den fredelige sameksistens med anderledes troende. Også radikale kræfter og terrorister påberåber sig Muhammed – de citerer senere passager fra Koranen, som fordømmer anderledes troende og forherliger krigen. De ser i Muhammed en kompromisløs kriger for Guds sag, som med al brutalitet greb ind mod vantro. Islamkritikere falder det på den anden side svært at erkende den vise og barmhjertige side af Muhammed og hans indsats for Arabiens enhed og for afslutningen på regionens polyteisme.

Det kommer altså helt og holdent an på, hvad man søger, når man ser sig omkring i Muhammeds biografi og i Koranen eller i haditherne. For at blive i tarotbilledet: Man kan trække kortet for den gode Muhammed, men også kortet for uhyret.

En så ambivalent personlighed, som Muhammed åbenbart nu engang var, kan man kun vanskeligt forstå i kategorier som god og ond eller sort og hvid. Det ligger endvidere i, at vi ikke har entydige historiske belæg for det, han reelt har gjort eller sagt. De dokumenter, som vi kan støtte os på, opstod til dels først længe efter Muhammeds død. Hertil kommer, at man med det 21. århundredes viden og normer kun dårligt kan bedømme et menneske, der har levet og virket i det 7. århundrede. Havde Mohammed været en historisk figur som

mange andre, ville man vurdere hans adfærd på baggrund af netop disse historiske sammenhænge. Men Muhammed er ikke forblevet i det 7. århundrede; han har overlevet tiderne og bliver af mange muslimer set som et moralsk, religiøst og endog politisk forbillede for vor tid. De normer, som han satte, har den dag i dag indflydelse på den politiske tilstand i adskillige muslimske stater og på disses lovgivning. De fastlægger den dag i dag forholdet mellem muslimske mænd og kvinder og mellem muslimer og ikke-muslimer. Selv de muslimer, som lever i vestlige samfund, har Profeten et fast greb om.

Mange af fortællingerne i de forskellige Muhammed-biografier er blot legender, som muligvis er blevet opdigtet til politiske eller teologiske formål, men mange af Muhammeds tilhængere anser dem den i dag for fakta, og det påvirker deres verdens- og samfundsbillede. Ikke alt er fiktion; andre episoder fra Profetens liv anser jeg afgjort for autentiske. Disse udgør islams historiske kerne. På grundlag af disse fortællinger vil jeg i det følgende forsøge at fremstille et psykogram for Muhammed. Beretninger om hans afstamning, hans barndom, hans krige og hans mange ægteskaber vil heri spille en afgørende rolle. Også udsagnene om og forholdet til jøderne og de kristne på hans tid giver os interessante indblik i hans tankeverden.

Denne bog er ikke en ny Muhammed-biografi, men mit helt personlige forsøg på at nærme mig Profetens liv. I modsætning til de fleste af Mohammeds biografier vil jeg forsøge ikke at analysere Profeten ud fra de officielle muslimske fortællingers perspektiver, men at udgøre en modpol hertil. Derfor har denne bog undertitlen ”et opgør”. Det er ikke kun nutidens normer, som ligger til grund for dette opgør – jeg har allerede påpeget, at dette ville være for overfladisk -, men også

Indledning

hans tids moralske og samfundsmæssige normer. For også i Muhammeds samtidiges forståelse foretog han sig meget forkasteligt. Endvidere vil jeg forsøge at forstå de politiske og psykiske motiver bag Muhammeds handlinger og i et yderligere skridt at forklare konsekvenserne af disse handlinger for muslimerne i dag.

Muhammed var et forældreløst barn, der ikke voksede op hos sin familie, men hos fremmede beduiner. Da han kom til Mekka, vogtede han som en slave får for sin stamme, af hvem han åbenbart ikke var agtet. Han savnede ikke blot forældres kærlighed og omsorg, men også forbilleder og lededefigurer, som ville have kunnet give ham retningslinier for hans handlinger. Rollen som enekæmper og eremit fik han på en vis måde allerede i vuggen. Senere ægtede han en rig enke og blev en succesrig karavanefører i hendes virksomhed. Som handlende lærte han formidlerens rolle. Før sin åbenbaring var han således velstillet og lykkeligt gift. I en alder af fyrre havnede han pludselig i en psykisk krise. Han trak sig stadig mere tilbage, vandrede alene omkring i ørkenen, mediterede i en hule, havde syner og hævdede, at sten talte til ham. Han led af angstanfald og havde selvmordstanker.

Årsagerne til denne pludselige forandring henligger i mørke. Denne bog forsøger at rekonstruere de mulige psykiske og personlige årsager til dette vendepunkt i Profetens liv. Selv hævdede han, at han siden hint syn i hulen med regelmæssige mellemrum modtog guddommelige budskaber. Muhammed synes virkelig at have troet på en åbenbaring, som blev sendt ham fra himlen. Ellers er det næppe muligt at forklare den lidenskab og ihærdighed, hvormed han udbredte dette himmelske budskab. Fænomenet åbenbaring - oplevelsen

Radikaliseringen af en visionær

af syner - spiller en rolle i mange religioner. Man kan tro på det, men rationelt lader det sig ikke forstå. Medmindre man formoder, at der ligger vrangforestillinger bag, som skyldes sygdom. I et relevant kapitel overlades ordet til eksperter, som forstår sig på sådanne fænomener.

Indledningsvis var disse åbenbaringer apolitiske, prægede af en fredens og tolerancens ånd. I de senere budskaber kan der konstateres en klar radikalisering. Hvorledes kom det dertil? Og hvad har det med Koranens opståen at gøre? Nogle forskere går ud fra, at Muhammed overtog Koranen fra en gammel kristen tekst. Men Koranen er sprogligt og tematisk for mangfoldig og alsidig til kun at have én enkelt kilde. Endvidere kan suraerne henføres til Profetens forskellige livsfaser. Thi Muhammeds udvandring fra Mekka til Medina var endnu et vendepunkt i hans liv. Her blev ikke blot den første muslimske stat oprettet, her opstod også den voldelige Muhammed, som gik over lig for sine politiske mål. Ikke kun Koranens indhold, men også dens sprog ændrer sig tydeligt i Medina; det er ikke længere poetisk og meditativt som i Mekka, men tørt og belærende. Et kapitel i denne bog er helliget Koranen som Muhammeds ”psykiske biografi”. Som et udtryk for hans angst, ønsker, succeser og skuffelser.

Man kan imidlertid ikke fuldt ud forstå Muhammeds ambivalente personlighed og hans dilemma uden at forstå hans forhold til kvinder. I modsætning til hvad man kunne antage, omgikkes Muhammed ikke med kvinder som en tyrant, men snarere som et forvildet barn, der lider af angst for at miste, og som søger at kompensere for fraværet af den såkaldte utilid, der var en følge af den tidlige adskillelse fra moderen. I et særskilt kapitel beskæftiger jeg mig med om ikke alle så dog de vigtigste kvinder i Profetens liv: hans mor Āmina, hans

Indledning

første hustru Khadija, en af hans døtre som ikke troede på hans budskab og enkelte andre af hans mange hustruer og slavinder. Muhammeds omgang med kvinder og hans udsagn om dem spiller den dag i dag en afgørende rolle for kvindernes stilling i mange islamiske stater. Tilsøringen, polygamiet, undertrykkelsen og manglen på ligestilling mellem mænd og kvinder skyldes til dels Muhammeds angst i sit forhold til kvinder. Alligevel udtrykte Muhammed sig helt igennem positivt om kvinder; nogle muslimer går endog så vidt som til at sige, at det først var ham, som frigjorde kvinderne og tilstod dem indtil da ikke eksisterende rettigheder.

Muhammed var afhængig af magt og anerkendelse. Det søgte han ikke blot hos kvinder, men også i krig. Alene i de sidste otte år af hans liv førte han flere end firs krige. Jo mægtigere han blev, desto mere var han drevet af sin magt. Jo flere fjender han skaffede sig af med, desto mere paranoid blev han. Sine tilhængere i Medina kontrollerede han på alle måder. Han ændrede de vante hverdagsstrukturer, greb ind i hver eneste detalje og forsøgte at beherske og regulere alt – selv søvnrytmen. Fem gange om dagen samlede han sine tilhængere til bøn for at forsikre sig om deres troskab. Man kunne endda gå så vidt som til at sige, at han lod dem træde an som til en militær appel. Han advarede dem mod Djævelen, mod helvedets kvaler og udkastede scenarier for de sidste tider. Syndere blev pisket, gudsbespottere og apostater dræbt. Hvad der var synd, bestemte han.

Koranens sidste suraer lagde med deres krigsforherligelse og fordømmelse af de vantro grunden til den intolerance, som den dag i dag har fatale konsekvenser. Da Koranen anses for Guds evige ord, der har gyldighed til alle tider, ser især isla-

mister disse krigspassager som legitimation for deres verdensomspændende jihad. Forskellen mellem Muhammed i Mekka og Muhammed i Medina ligner den, der var mellem den unge marxistiske teoretiker Lenin og det sovjetiske statsoverhoved Lenin: Efter magtovertagelsen gled tidligere agtede principper stadig mere i baggrunden, mens magtens logik og frygten for forræderi bestemte næsten alt. Krige krævede nye krige; den onde cirkel af terror, undertrykkelse og vold kunne ikke længere standses. Hos Muhammed var det en alliance med hans tidligere fjender i Quraysh-stammen fra Mekka, der varslende det næste vendepunkt i hans liv og udgjorde optakten til en uset bølge af erobringer, som har præget verden til i dag. Først i sværdets skygge oplevede Muhammed det gennembrud og opnåede den anerkendelse, som han altid havde søgt - men den samlede islamiske historie blev til et gidsel af denne succes.

Hvor han i begyndelsen endnu havde hævdet, at ”legitime” krige kun var dem, der tjente til forsvar, blev ekspansionsfelttog senere til hovedindtægtskilden for Muhammed og hans menighed, som blev stadig større og mere krævende. Muhammed lovede ikke blot sine krigere et evigt paradys i det hinsides, men allerede i det jordiske liv store gevinster og smukke kvinder som slavinder. Det var den ”islamiske økonomis” fødselstid. Krigsbytte, slavehandel og indførelse af kopskat for vantro forblev endnu århundreder efter Muhammeds død hovedindtægtskilden for de islamiske herskere. Hvad enten de var umayyader, abbasider, fatimider, mamelukker eller osmanner, så påberåbte alle muslimske erobrere sig Muhammed. Og i dag retfærdiggør Islamisk Stats terrorbande sit felttog og sine tilintetgørelsesfantasier med adfærden hos Profeten, som lod krigsfanger halshugge og vantro fordrive fra deres levesteder.

Indledning

Selv i en krigsherres gevandter forblev Muhammed på en vis måde et barn. Han var en følsom, krænket enspænder, som konstant var skuffet over verden. Hvis verden ikke ønskede ham, så måtte han skaffe sig en ny verden. Hvad enten det var som fårehyrde, handlende, prædikant eller feltherre, så søgte Muhammed bestandig et nyt tilflugtssted. Undertiden hed dette tilflugtssted Khadija, undertiden var det Koranens bogstaver, undertiden var det de troende mænd, og undertiden var det de kvinder, som elskede ham. Og til slut var slagmarken hans endegyldige hjemsted. Hvis verden ikke lod sig overbevise med ordet, så måtte det ske med sværdet.

Muhammed døde for 1400 år siden, men er aldrig blevet endegyldigt begravet. Han efterlod sig ord, som er mægtigere end noget sværd – historiens største regelværk for muslimer, som den dag i dag bestemmer hvert af deres dagligdags anliggender. Hans etiske og sociale ansatser fra Mekka inspirerer millioner og giver dem trøst og frelse. Men også hans uforsonlige holdning og hans krige fra Medina-perioden er forbilleder for mange. I overført betydning har han videregivet mange muslimer træk fra sin personlighed, som man helt igennem kunne kalde sygelige: almagtsfantasier og storhedsvanvid, paranoia og forfølgelsesvanvid, kritikafvisning og tvangstanker.

Den bedste anerkendelse, man i dag kan give Muhammed, er at belyse ham som det menneske, han var. Og så at sige begrave ham ved at lade hans virke forblive i den tid, hvortil han hørte. Det bedste, der i dag kunne ske for muslimer, er at overvinde Muhammeds almagt. Den, der afviser dette, spiller – bevidst eller ubevidst - kortet i hænderne på de islamister og terrorister, som i Muhammeds navn dræber og ødelægger.

Kapitel 4

Hinsides sløret

Muhammeds problem med kvinderne

Āmina: den fraværende mor

Også statsmænd, erobrere og mafiabosser er i sidste ende blot mænd. Og ofte har de et privatliv, som ikke ubetinget passer til deres image som eneherkere. Magt skaber ikke kun ensomhed. En, som bestandig bestemmer over liv og død, vil lejlighedsvis også være svag. Hos mange diktatorer viser der sig især i deres omgang med kvinder en dyb splittelse mellem tyrannen og det trængende barn, hvilket kun ved første blik fremstår som en modsigelse.

Også Muhammeds omgang med kvinder afspejler både hans ensomhed og overbebyrdelsen fra den magt, som han efter årene med krænkelser og marginalisering pludselig besad. Jo mægtigere han blev, desto ensommere blev han, og desto mærkværdigere blev hans omgang med hans hustruer. Jo ældre han blev, desto mere pubertær blev hans adfærd i almindelighed og over for kvinder i særdeleshed. Muhammed optrådte imidlertid ikke altid som en tyrann over for dem, men ofte som et barn, der undertiden er elskeligt, undertiden forvirret og undertiden hensynsløst. Hans forhold til kvinder var ofte bestemt af usikkerhed, jalousi og angst for at miste. Han havde kun virkelig tillid til sin første hustru Khadija. Det er knap

Kapitel 4

muligt at få øje på en klar linie; han kunne være omsorgsfuld og imødekommende og give dem indrømmelser. Dernæst kunne han atter kontrollere sine hustruer i alt, hvad de foretog sig, påbyde dem fuld tildækning og kun tillade dem at tale med mænd, såfremt et forhæng adskilte de talende. Mod slutningen af sit liv behandlede han kvinder som genstande, som man efter forgodtbefindende kan samle på. I de sidste otte år af sit liv ægtede Muhammed hyppigt en ny kvinde. Efter Khadija fulgte der elleve yderligere; ni af disse levede på samme tid sammen med ham i ét hus. Dertil kom yderligere fjorten kvinder, med hvem han indgik en ægteskabskontrakt, men ikke fuldbyrdede ægteskabet. Der var ydermere en snes kvinder, med hvem han var forlovet, men hvor der som følge af krigsplaner eller hans hustruers intriger ikke blev indgået overenskomst. Endelig var der hans slavinder, som han havde fået som krigsbytte eller var blevet skænket. Muhammed var endog besidderisk ud over sin død, idet han forbød sine hustruer at ægte andre mænd efter sin bortgang. Det må især for hans unge hustru Aisha have været hårdt at overholde, for hun var i henhold til islamiske kilder kun atten år, da hun blev enke.

En forklaring på, at Muhammed begærede så mange kvinder, at han samtidig nærrede mistillid til dem og endog ønskede at binde dem ud over sin død, ligger muligvis i hans barndom. Allerede tre uger efter sin fødsel blev han overgivet til en beduinkvinde, som skulle amme ham. Det er uklart, hvorfor hans mor så tidligt afgav ham. Det er en kendsgerning, at en adskillelse fra moderen på et så tidligt tidspunkt ikke er uden følger. Muhammed tilbragte to år i ørkenen hos sin plejemor. Knap vendt tilbage til Mekka sendte hans mor ham på ny til beduinerne. For anden gang måtte han udholde en adskillelse

fra sin mor i en prægende alder, hvor også den fysiske nærhed spiller en stor rolle. Āminas motiver er også her ukendte. Muligvis giftede enken sig igen og ønskede, at der skulle gå nogen tid, inden hun bragte drengen ind i familien.

I en alder af seks måtte Muhammed tåle endnu et slag. Han var sammen med sin mor rejst til Yathrib for at besøge sin fars grav. I Yathrib blev Āmina syg med feber, men ville ikke blive på stedet for at komme sig. Ibn Ishāq beretter, at hun døde af sin sygdom i Abwā, halvvejs tilbage til Mekka. Den lille Muhammed skal have grædt bitterligt. Formodentlig var Āmina ikke på tilbagerejse til Mekka, men døde hos sin familie i byen Usfan (den ligger i den samme region som Abwā), hvor hun ifølge Tilman Nagels teori også havde født Muhammed. Ledsaget af en af sin mors tjenerinder vendte Muhammed tilbage til Mekka som forældreløs og blev givet i sin bedstefars varetægt.

Man har kun ringe kendskab til Muhammeds tidlige år i ørkenen. Han skal som en slave have vogtet får hos sin ammes familie. Da han var omkring fire år gammel, skete der noget, der af de tidlige islamiske Muhammed-biografer fortælles som et under. Rystende af angst skal drengen en dag være ilet til sin amme Halima. To hvidklædte mænd var kommet til ham, mens han vogtede fårene, havde grebet fat i ham, lagt ham på jorden og åbnet hans bryst med en kniv. Ifølge overleveringerne var de to mænd engle, der havde åbnet Muhammeds bryst for med helligt vand at rense hans hjerte for djævelpåvirkninger. Gennem dette ritual skulle Muhammed være blevet forberedt på senere at kunne modtage Guds budskab.

Den sælsomme beretning foruroligede beduinerne; Halima mente, at drengen var syg eller besat af en ond ånd. Hun besluttede sig for at sende ham tilbage til hans mor i Mekka.⁴⁹ Āmina

Kapitel 4

blev ikke overrasket, da hun hørte historien om de hvidklædte mænd; hun stammede nemlig fra en familie, som troede på undere og var kendt for stjernetilbedelse og spådomskunst. På ingen måde var hendes søn blevet hjemsøgt af en dæmon; mødet med englene var snarere et tegn på, at noget stort ventede ham. To år efter døde Muhammeds mor et sted mellem de to byer, som senere skulle komme til at præge hendes søns liv.

I en alder af otte år blev Muhammed ramt af det næste store slag fra skæbnen: Da hans bedstefar Abd al-Muttalib døde, kom han til sin onkel Abū Talib, som levede med sin familie under fattige kår. Disse tidlige tab, oplevelsen af rodløshed og af at være en fremmed i skiftende omgivelser såvel som fraværet af stabile forbilleder og ledefigurer efterlod dybe spor i Muhammeds personlighed. Følgen var ensomhed, manglende basal tillid, uberegnelighed og påfaldende adfærd.

Āminas fravær synes at have præget hans omgang med kvinder. I flere af sine forhold søgte han den moderlige tryghed og anerkendelse, som han så smerteligt havde savnet; andre af sine hustruer mødte han med egoisme og hårdhed, som ville han straffe dem som stedfortrædere for den mor, der så tidligt havde forladt ham og overladt ham værgeløs til verden.

Da Muhammed år senere havde erobret sin hjemby Mekka, rejste han for første gang til sin mors grav. I tårer skal han have bedt Allah tilgive hende; men Allah afviste hans bøn. Hvilken synd kan Āmina have begået, siden Muhammed måtte bede Allah om tilgivelse? Islamiske historikere mener, at Āminas synd bestod i, at hun var hedning. Ifølge en koraneksegese førte dette forhold til åbenbaringen af sura 9, vers 113, som forbød Profeten at gå i forbøn for hans vantro slægtninge. I min opfattelse er dette en meningsløs fortolkning. På tidspunktet for hendes død var hendes søn, den senere stifter af islam, ikke

mere end seks år gammel. Gør man islam til norm for den ”rette religion”, så var alle på den tid vantro og hedninge.

Alligevel giver de samme historikere Profetens hedenske mor Maria-lignende træk. Under sit svangerskab skal hun have drømt, at hun bar på et ganske særligt barn, som hun skulle give navnet Muhammed. Kort efter hans fødsel var et lys trådt ud af hende, således at hun kunne se paladserne i Busra i Syrien.⁵⁰

Men mens historikerne i tilbageblik forherliger Āmina, forbliver Muhammed åbenbart uforsonlig. Han lader Koranen forkynde, at hun vil brænde i Helvede.

Hans uforsonlighed kan have sin årsag i, at hun gav ham bort, i barnlig uforståenhed over for hendes død eller i rygterne om, at han var et uægteskabeligt barn. Hos Ibn Hischām siger Āmina, at svangerskabet med Muhammed var det letteste, hun havde haft.⁵¹ Alle kilder er imidlertid enige i, at Āmina hverken før eller efter Muhammeds far, Abd Allah, var gift. Da Abd Allah døde tre måneder efter at have ægtet hende, kan hun kun én gang have været gravid med ham. Hvorfra stammer så de øvrige graviditeter, som nævnes hos Ibn Hischām? Hun må således have kendt andre mænd enten gennem et regulært ægteskab eller gennem et kort forhold. I alle tilfælde må Āmina i Muhammeds opfattelse have pådraget sig en alvorlig skyld, som han ikke kunne tilgive. Han overgav, som så ofte, dommen til Allah, hans personlige hævner, og Allah dømte, som så ofte, i henhold til hans anklage: Moderen havnede i Helvede: ”Det passer sig ikke for Profeten og de troende at bede om tilgivelse for afgudsdyrkerne, og det selv om det er deres nærmeste slægtninge, efter at det er blevet dem klart, at de er Helvedes beboere”, hedder det i sura 9 : 113.

Khadija: erstatningsmoderen

Intet andet menneske forandrede og prægede formentlig Muhammeds liv så meget som Khadija (født omkring 555, død omkring 619 i Mekka). Hun var den eneste blandt hans mange hustruer, som ikke skulle dele ham med nogen anden kvinde. Frem til hendes død levede han i monogami med hende.

Den rige enke havde arvet et karavaneserail og en handelsvirksomhed i Mekka. Muhammed havde på hendes opdrag ført en karavane til Syrien og også på anden vis med succes ageret forretningsmæssigt i hendes navn. Hun var til gengæld ikke blot han arbejdsgiver, men tillige hans mentor, som støttede ham af alle kræfter. Islamiske overleveringer bevidner hende en stor andel i hendes mands religiøse oplevelser. Selv mente han til at begynde med, at han var besat af en djævel.⁵² En dag kom Muhammed til Khadijas hus; han rystede kraftigt og bad sin hustru om at tildække sig. Han fortalte hende om en djævel, som havde villet kvæle ham. Khadija beroligede ham ved at sige, at det ikke var en djævel, men derimod en engel fra himlen.

Hvis en mand i vore dage rystende kom til sin hustru og fortalte hende, at en ildevarslende skikkelse havde forsøgt at kvæle ham i en hule og dernæst havde tilhvisket ham ukendte vers, ville han formentlig straks blive sendt til en psykiater. Hustruen måtte frygte, at hendes mand havde en psykose eller i det mindste alvorlige hallucinationer. Da der imidlertid ikke eksisterede psykiatri i Mekka i det tidlige 7. århundrede, måtte Khadija selv tage sin mand under behandling. Senest da Muhammeds angsttilstand havde forværret sig til en sådan grad, at han fortalte sin hustru, at han ønskede at stige op på et bjerg og derfra kaste sig i døden, måtte den vise kvinde finde på

noget, som kunne hjælpe hendes mand.

Khadija besluttede sig for at forvandle sin mands sygdom til en gave fra himlen. Hun behandlede ham på måde som en mor, der tager sit barns frygt alvorligt – også selv om hun ved, at barnet blot fantaserer. Derfor bad Khadija den ængstelige Muhammed om at fortælle hende, hvornår den lysende skikkelse atter besøgte ham. Indtil da havde den himmelske gæst kun vist sig for Muhammed i hulen ved Hira'a', men på Khadijas ønske kom englen til deres hus. Da han var "der", tilkaldte Muhammed sin hustru: "Jeg ser ham." Hun kunne naturligvis ikke se englen. Hun bad Muhammed sætte sig på sit venstre ben og spurgte: "Kan du stadig se ham?" Muhammed svarede med ja. Hun bad ham sætte sig på sit højre ben og spurgte: "Kan du stadig se ham?" Han bekræftede. "Kom og sæt dig på mit skød", sagde hun. Også da kunne han se englen. Khadija aflagde sin klædning og spurgte Muhammed: "Og nu?" "Jeg kan ikke se ham", svarede Muhammed. Lettet sagde Khadija: "Frygt ikke, min fætter (de havde begge den samme oldefar Qusai, som samlede Quraysh), han er ingen djævel, men en engel."⁵³

Formentlig ville Khadija være gået videre, indtil det var endt med et samleje, hvis hendes mand fortsat havde set et andet væsen i rummet. Her var det kvindelige instinkt i funktion. En stolt arabisk mand kan umuligt affinde sig med, at en anden – det være sig en engel eller Djævelen – ser hans hustru nøgen. Muhammeds skinsyge, hans besidderinstinkt fordrev hallucinationen. Den metafysiske forklaring lød: Kun en djævel betragter ægtefolk under et samleje; en engel derimod trækker sig tilbage, når en kvinde afklæder sig foran sin mand eller endog har samleje med ham. Khadija havde ganske vist intet set, men afgjorde ved hjælp af dette trick den besøgendes natur.

Hun gav dermed sin mands hallucination en betydning og beroligede ham på denne vis med, at han på ingen måde var forrykt.

Det er interessant, at Muhammed efter Khadijas død og udvandringen til Medina som lovgiver indførte nogle regler for vidneudsagn. Ifølge disse blev en kvindes erklæring i retten kun accepteret, hvis hendes erklæring blev bekræftet af en anden kvinde, idet kvinder er tilbøjelige til at glemme eller til at tale usandt. En mand behøver ikke en sådan bekræftelse. Dette er interessant, fordi islams vigtigste dogme, at Muhammed er en profet, baserer sig på det ubekræftede udsagn fra en kvinde, som i grunden intet havde set.

Vi ved intet om Khadijas religion før islam. Sikkert er det imidlertid, at hun havde to kristne fætre: Den ene var hin 'Uthmān Ibn al-Huwairith, som angiveligt tilbød den byzantinske kejser et forbund med Mekka. Den anden var munken Waraqa. Med ham drøftede hun Muhammeds hallucinationer. Waraqa støttede hendes forestilling om, at det ved besøget i hulen havde drejet sig om Guds sendebud. Det kan ikke udelukkes, at Khadija kort inden sin indtræden i ægteskab med Muhammed var blevet kristen. For i Arabien troede kun kristne og jøder på den guddommelige åbenbaring og på sendelsen af profeter.

Zainab bint Muhammed: Kvinden der besejrede Profeten

Khadija skal have født Muhammed seks børn: to drenge, som døde tidligt, og fire piger. Denne opgørelse er imidlertid problematisk, hvis man tager i betragtning, at Khadija ved ægteska-

bets indgåelse allerede var fyrré år og døde i en alder af 65. I Koranens sura 108 læser vi tilmed, at en mekkaner betegnede Muhammed som *abtar*, barnløs henholdsvis impotent. Også det at Muhammed ikke fik et eneste barn med sine senere elleve hustruer, som alle var betragteligt yngre en Khadija, lader antallet på seks børn fremstå mærkværdigt. Kun hans slavinde Maria fødte Muhammed et barn, men der gik hårdnakkede rygter om, at barnet ikke var Muhammeds. Profeten dømte endog den formodede barnefader til døden.

De forskellige islamiske historieskrivere fortæller meget om Muhammeds døtre Fatima, Ruqayya og Um-Kulthoum. Om hans ældste datter Zainab findes imidlertid kun en kortfattet skildring. Blev hun bevidst holdt ude af Muhammeds biografi, fordi hun muligvis var den eneste blandt hans døtre, som ikke troede på hans budskab? Da Muhammed begyndte af prædike offentligt, lod han sine døtre Ruqayya og Um-Kulthoum skille fra deres vantro mænd, for det er en muslimsk kvinde forbudt at indgå ægteskab henholdsvis fastholde et ægteskab med en ikke-muslim. Fatima var på det tidspunkt stadig et barn. Zainab var derimod gift med en købmand ved navn Abū al-A'as og havde flere børn med ham. Abū al-A'as troede ikke på, at Muhammed var en profet. Muhammed reagerede irriteret og forlangte af sin datter, at hun lod sig skille fra Abū al-A'as, men Zainab afviste dette og blev hos sin familie. Også Quraysh-stammen tilskyndede Abū al-A'as til at lade sig skille fra Muhammeds datter, men også han afviste det. Ægteparret lagde afstand til resten af familien.

Da Muhammed udvandrede til Medina, tog han alle sine døtre med; kun Zainab blev tilbage i Mekka med sin mand. Og da Muhammed begyndte at overfalde Quraysh' handelskaravener, besluttede Abū al-A'as sig for at kæmpe mod sin svigerfar,

Kapitel 4

for Muhammed udgjorde ikke blot en trussel mod sammenholdet i Abū al-A'as' familie, men også mod hans forretninger. For ham, som for alle købmændene i Mekka, var karavanevejen den vigtigste livsåre. I slaget ved Badr kæmpede Abū al-A'as med mekkanerne mod Muhammed. Efter nederlaget blev mange mænd, herunder også Abū al-A'as, taget til fange. Mekkanerne tilbød Muhammed en betragtelig sum som løsepenge for krigsfangerne. Muhammed indvilligede i handlen; kun to lod han dræbe: al-Nadr Ibn al-Harith, en digter som i Mekka havde betegnet Muhammed som en løgner, og dennes ven, som dengang havde leet, da al-Harith fremsagde forhånelsen.

Zainab havde ønsket at være sikker på, at hendes mand kom fri, og havde yderligere sendt sin far en værdifuld kæde, som hun havde fået til sit bryllup af sin mor Khadija. Da Muhammed så kæden, blev han rørt og mindedes sin omsorgsfulde hustru, som også i svære tider altid havde støttet ham. Han lod Abū al-A'as hente, overgav ham kæden og løslod ham uden yderligere betaling af løsepenge. Han stillede imidlertid en betingelse: Abū al-A'as måtte love straks efter sin hjemkomst at sende Zainab til Medina. Muhammeds evne til empati var åbenbart mindre end hans forfængelighed. Han ville adskille en lykkelig familie, fordi det krænkede ham, at hans datter ikke stod på hans side. Selv om han vidste, at Zainab atter var gravid, stod han fast på en indfrielse af løftet.

Med tungt hjerte lod Abū al-A'as sin gravide hustru drage af sted. På vej til Medina blev Zainabs gruppe overfaldet af nogle mænd fra Quraysh-stammen; hun aborterede og vendte tilbage til Mekka for at komme sig over strabadserne. Men heller ikke denne hændelse stemte Muhammed mildere. Han stod fast på, at hun straks skulle komme til ham i Medina. Han

sendte sine soldater ud for at opspore angriberne og gav dem befaling om at brænde disse. Men pludselig ændrede han sin dom og sagde: ”Kun Allah må pine mennesker med ild, det er tilstrækkeligt, at I hugger hænder og ben af dem.”⁵⁴ Soldaterne gjorde som befalet og førte efterfølgende Zainab til Medina.

Dér kom det til yderligere en konfrontation. Efter at Zainab var ankommet til Medina, krævede Muhammed, at hun skulle skille sig fra Abū al-A’as og ægte en muslimsk mand, hvilket Zainab afviste. I mellemtiden havde Muhammed fået bragt Medina og området omkring byen under sin kontrol. Også handelsvejen til Syrien havde han i et fast greb. Han iværksatte et overfald på en karavane tilhørende Abū al-A’as og tog ham til fange for dermed at have et pressionsmiddel til at bringe sin datter på den rette vej. Zainab modsatte sig imidlertid atter sin far og erklærede, at hendes mand stod under hendes beskyttelse. Hun påberåbte sig dermed en gammel tradition fra Mekka: Når en fremmed kom til byen, kunne han anmode en mekkaner om beskyttelse, og når et medlem af Quraysh-stammen gav en fremmed beskyttelse, måtte ingen angribe denne. Også kvinder var berettiget til at stille fremmede under deres beskyttelse. Med sin vægring tilføjede Zainab sin far en alvorlig fornærmelse – også ved at vise, at hendes kærlighed til hendes mand var større end de familiære bindinger og traditioner. Muhammed kunne ikke tro, hvad hans datter sagde til ham. Han spurgte de omkringstående: ”Hørte I, hvad jeg hørte?”

Arabien's mægtigste mand risikerede at sætte sin autoritet på spil i kampen mod datteren af hans elskede hustru Khadija, den eneste kvinde som nogensinde havde kunnet tæmme og kontrollere Muhammed. Til slut havde han intet andet valg end at løslade Abū al-A’as og lade ham drage tilbage til Mekka sammen med sin datter. Selv byttet fra karavaneoverfaldet gav

han de to tilbage.

To år senere døde Zainab. Muhammed foranstaltede i Medina en stor begravelse. Al-Baladhiri beretter, at Muhammed lod Zainab bisætte i en sarkofag – en skik som man kun kendte fra det kristne Abessinien.⁵⁵ Dette rejser et spørgsmål: Var Zainab kristen? Var det grunden til, at hun konsekvent afviste at lade sig skille? Denne mulighed er ikke fuldstændig utænkelig. Der var forbindelser til kristne; Abū al-A'as var ofte i det kristne Syrien, og han var slægtning til munken Waraqa. Ifølge nogle kilder skal denne munk endog have afholdt vielsesceremonien for Muhammed og Khadija. Og det, at Muhammed i hendes levetid ikke ægtede nogen anden kvinde, selv om hun var meget ældre end ham, gør spekulationer af denne art nærliggende.

Det fortælles, at Abū al-A'as senere antog islam. Al-Baladhiri beretter på den anden side, at Zainabs enkemand afviste at deltage i Muhammeds erobningskrige. Det ville dog have været usædvanligt, thi konversion til islam betød på det tidspunkt automatisk en indtræden i hæren.

Aisha: det barn Muhammed aldrig havde kunnet være

Efter Khadijas død radikaliseredes Muhammed på flere områder. Han opgav sin ikke-voldelige holdning og begyndte at lægge planer om at kæmpe mod Quraysh og at ødelægge deres handelsforretninger. Med hensyn til hans kønsliv synes der hos ham at være brudt en dæmning efter Khadijas død. Nogle måneder senere ægtede han to kvinder, som ikke kunne have været mere forskellige: Sauda og Aisha. Sauda var over halv-

fjerds, og Aisha var lige netop seks år gammel. Sauda var kort forinden blevet enke, og Muhammed ønskede gennem ægteskabet at sikre hendes forsørgelse. Gennem 25 år var han selv blevet forsørget af en enke, og nu ønskede han at være forsørgeren.

Aisha var datter af hans ledsager og støtte Abū Bakr. Ægteskabet med hende skulle yderligere befæste venskabet mellem de to mænd. Samtidig var der noget ved Aisha, som han kunne lide, og som ingen voksen kvinde kunne give ham. Hun var et uskyldigt barn, fornøjet og opvakt, beskyttet og elsket af sine forældre. Det vil sige: Hun var alt det, som var blevet nægtet Muhammed i samme alder. Muligvis søgte han gennem ægteskabet med hende at tilbagevinde dette tabte stykke barn-dom. Han indbød andre børn til hjemmet og betragtede dem i deres leg og arrangerede væddeløb, hvori han selv deltog.

I århundreder har ægteskab med mindreårige piger været legitimeret gennem Muhammeds ægteskab med Aisha. I dag er det for mange moderate muslimer snarere pinligt, at deres profet giftede sig med en seksårig, og de søger derfor fortvivlet efter forklaringer og undskyldninger. Nogle af disse påpeger, at han ganske vist ægtede hende, da hun var seks år, men at han først tre år senere fuldbyrdede ægteskabet.⁵⁶ Hos apologeterne hedder det, at en del niårige dengang allerede var tidligt modne og for så vidt gifte- og kønsmodne. Til dette kan for det første indvendes, at Aisha selv bekræftede, at Muhammed fra begyndelsen også seksuelt kom hende nær og næsten gjorde alt med hende undtagen at penetrere hende. Det er også sex. For det andet er en niårig pige en niårig pige og dengang som nu et barn. Og det var dengang på ingen måde sædvanligt, at en mand giftede sig med en pige på seks eller ni år. Vi kender ikke til et eneste eksempel fra Muhammeds omkreds, hvor noget

Kapitel 4

tilnærmelsesvis lignende skete. Muhammeds døtre blev først gift i en voksen alder.

Andre apologeter betvivler rigtigheden af Aishas alder; de går ud fra, at Profeten var et dybt moralsk menneske, som aldrig ville have gjort noget sådant. Det er således uheldigt, at Aisha selv angav sin alder ved ægteskabets indgåelse, hvilket der findes belæg for i flere fortællinger, som af alle islamske teologer i de sidste 1400 år er blevet vurderet som pålidelige. Nu er der pludselig nogle islamforskere, som ikke vil vide mere af dette. De ønsker at overføre deres verdensbillede, der er præget af humanisme, det moderne og kritisk tænkning, på Profeten. Men det kan ikke fungere, thi Muhammeds "forseelse" bestod jo ikke blot i, at han havde indgået ægteskab med en mindreårig pige, men i hele den måde, hvorpå han generelt omgikkes med emnet ægteskab og seksualitet. For Muhammeds adfærd lader sig ikke kun vurdere kritisk ud fra det 21. århundredes normer; de stod allerede på hans tid i modsætning til de herskende sædvaner og principper. Herom mere nedenfor.

Aisha indtog under alle omstændigheder en særstilling blandt profetens hustruer – og hun var sig også dette meget bevidst. Hun var stolt over at have været den eneste, som var jomfru, da Profeten giftede sig med hende. Hun beskrev hans øvrige hustruer som "marker", der før deres ægteskab med Profeten allerede var blevet "tilsæt". Hun var den eneste blandt hans hustruer, som efter Profetens død afslørede detaljer om hans kønsliv. For eksempel, at Muhammed hver nat besøgte sine hustruer, kyssede dem, omfavnede dem og legede med dem, inden han gik til den, som var den næste til at sove med ham.⁵⁷

I fastemånedens ramadan er det enhver muslim forbudt at

nærme sig sin hustru seksuelt før solnedgang. Koranen foreskriver også, at kvinden helt skal undgås under menstruationen. Men Aisha fortæller, at Muhammed gjorde en undtagelse med hende i de perioder hvor hun gjaldt for at være "uren". Endvidere havde han under ramadanen kysset hende og "suget hendes tunge".⁵⁸ Hun var også den eneste blandt hans hustruer, som kaldte ham Muhammed uden at nævne titlen "Guds profet". Hun spurgte ham endog en gang: "Tror du virkelig på, at du er Guds udsendte?" Da hendes far Abū Bakr hørte herom, gav han hende en lussing. Men Muhammed havde en svaghed for hende og lod hende gøre, hvad han ikke tillod nogen anden kvinde eller mand.

Aisha skal endvidere have været den eneste blandt hans hustruer, som måtte se ærkeenglen Gabriel. Hun så ham ridende på en hest, efter at han havde talt med Profeten. Da hun spurgte Muhammed, hvem denne mand var, blev Profeten overrasket, for indtil da havde kun han måttet se Gabriel. Efter at Muhammed havde ægtet yderligere hustruer, klagede disse over, at Profeten til stadighed foretrak Aisha. Muhammed svarede: "Besvær mig ikke, hvad angår Aisha, for åbenbaringen kommer aldrig til mig, når jeg befinder mig i en kvindes seng, undtagen i Aishas seng."⁵⁹ Muhammeds kærlighed til Aisha forandrede åbenbart endog ærkeenglen Gabriels natur. For vi husker, at Khadija ikke havde kunnet se englen, og at denne angiveligt forlod rummet, da Khadija afklædte sig. I Aishas tilfælde synes dette ikke at have været noget problem. Trods sin store hengivenhed for Aisha giftede Profeten sig i gennemsnit hver halve år med en ny kvinde. Blandt disse var Hafsa, datter af hans ven Umar. Profeten brød sig ikke særligt om hende og tog hende kun til ægte for hendes fars skyld. Zainab bint Jahsh og Muhammeds egyptiske slavinde Maria var især en torn i

Aishas øje. Hun var sygelig jaloux og endte med at indgå en alliance med andre af Muhammeds hustruer – herunder Hafsa – mod de to usædvanligt smukke konkurrenter. I Profetens hus var klimaet forgiftet; intriger bestemte kvindernes dagligdag.

Safiyya: den krigsfangne jødinde

Muhammed konsumerede kvinder som en tørstig mand, der drikker saltvand. Jo mere han drak, desto tørstigere blev han. De krige, som han førte, gav ham og hans krigere nye muligheder for adkomst til kvinder. Kvinder fra besejrede stammer hørte til krigsbyttet. Engang opildnede Muhammed sine soldater til kamp, idet han sagde: ”Erobr Tabūk (en nordarabisk by under byzantinsk kontrol), så får I pigerne fra Byzans.” De smukke kvinder beholdt krigerne for sig selv som belønning; de mindre attraktive blev solgt som slaver. Selv om det ikke var en muslim tilladt at berøre en fremmed kvinde, var det ham alligevel tilladt at tage på en slavindes krop inklusive hendes bryster for at sikre sig, at alt ved hende var ”i orden”, inden han købte hende.

Efter Muhammeds sejr over mekkanerne i slaget ved Badr, indledte han fordrivelsen af de jødiske stammer fra Medina. Han lod alle mændene fra Quraiza-stammen halshugge og tog stammens kvinder og børn som fanger. De sidste jøder havde forskanset sig i fæstningen Khaibar. Muhammed belejrede fæstningen, indtil forsvarerne overgav sig. En af hans soldater bad Profeten om tilladelse til at tage en af de tilfangede som sexslave. Han havde udsøgt sig en smuk kvinde ved navn Safiyya. Men da en af Muhammeds ledsagere meddelte Profeten, at Safiyya var datter af den jødiske stammele-

der Huiyy, besluttede Muhammed, at Safiyya skulle tilhøre ham. Samme dag, som han lod hendes nyligt viede ægtemand, hendes bror og yderligere slægtninge halshugge, voldtog han Safiyya i et telt. Da Muhammed den næste dag trådte ud, så han en af sine ledsagere holde vagt foran teltet. Han spurgte ham, hvad han gjorde dér. Vagten svarede: ”Jeg frygtede for dig, Guds udsendte, på grund af denne kvinde; du har jo dræbt hendes mand, hendes far og hendes folk!”⁶⁰

I de islamiske kilder hedder det, at Muhammed allerede den dag ægtede Safiyya, efter at hun frivilligt var konverteret til islam. Det er næppe tænkeligt, at Safiyya straks kunne overvinde chokket over tabet af sin mand, sin bror og andre slægtninge og endnu samme dag finde behag i Muhammeds tro. Endvidere hører *khutba* til de ægteskabsinstitutioner, som araberne havde praktiseret i førislamisk tid, og muslimerne siden islams opståen: En forlovelsesfase, hvorunder mandens og kvindens familier skal give forbindelsen deres velsignelse. Desuden må en enke først efter en karenstid på fire måneder indtræde i et nyt ægteskab. Alt dette lod Muhammed ikke gælde, når det drejede sig om slavinder og krigsfangne kvinder.

At tage kvinder som krigsbytte var på ingen måde Profetens opfindelse. Allerede før Muhammed solgte araberne erobrede kvinder som slaver og gjorde dem til deres elskerinder. Men Muhammed opløftede denne adfærd og gjorde den til en del af jihadstrategien. For ikke blot skulle mændene i en fjendtlig hær tilintetgøres; også deres kvinders livmødre skulle ”erobres”. Det drejede sig her ikke blot om de muslimskes erobrerers ”nydelse” og om en yderligere ydmygelse af deres fjender, men om udbredelsen af islam i begrebets bogstaveligste betydning. Den om nødvendigt med magt gennemtvungne kønsakt opløftes mytisk og legitimeres – også fjenden bidrager til at udvide

størrelsen af tilhængerskaren.

I den moderne verden betragtes denne praksis for længst som en krigsforbrydelse; kun militante islamister betragter som tidligere denne seksuelle jihad som ”god islamisk praksis”. At voldtage en vantro kvinde og derved om muligt at besvangre hende ser de som en kamp for Allahs sag. Moderate muslimer har derimod problemer med sådanne episoder fra Profetens liv. Alligevel forsøger de at finde en undskyldning for Muhammeds omgang med Safiyya. Den almindeligste (og dårligste) lyder formentlig: ”Det var almindeligt på den tid. Men når Muhammed ikke afskaffede denne barbariske adfærd fra førislamisk tid, men snarere agiterede for den, hvordan kan han så tjene som et moralsk forbillede? Kommer en profet for at revolutionere samfundet eller for at kaste et skin af hellighed over eksisterende sædvaner?”

Zeinab bint Jahsh: fra svigerdatter til Profetens hustru

End ikke over for sin adoptiv søns hustru holdt Muhammed sig tilbage. Da han en dag ville aflægge sin adoptiv søn et besøg, var dennes hustru Zeinab bint Jahsh alene hjemme. Hun åbnede døren for Muhammed uden at have dækket sig tilstrækkelig til. Muhammed så hende og var henrykt. Zeinab var hans kusine, og han havde mod hendes families ønske giftet hende med sin adoptiv søn, som var tidligere slave. Det var et vers fra Koranen, som havde fået hendes forældre til at rette ind.⁶¹ Heri hedder det: ”Og det tilkommer ingen troende mand eller troende kvinde, at de – når Allah og hans udsendte har truffet afgørelse om et anliggende – at træffe et andet valg i deres

anliggende. Og den, der ikke adlyder Allah og hans udsendte, kommer i sandhed åbenlyst på vildveje.” Zeinabs ægteskab med Zaid kom altså i stand på Allahs direkte befaling. Og det, Allah har sammenføjet, må mennesket ikke adskille. Med mindre at dette menneske er Profeten selv, så kan Allah til gunst for ham ændre sin mening. Zaid måtte lade sig skille fra sin hustru, således at Profeten kunne gifte sig med hende.

Den islamiske fortælling forsøger også at fortolke Muhammeds ægteskab med Zeinab som en følge af en guddommelig befaling. Det hedder, at Profeten havde syntes særdeles godt om Zeinab, men han havde holdt sine følelser for sig selv. Men pludselig havde Zaid mærket en aversion mod sin smukke hustru og besluttet sig for at lade sig skille fra hende. Først da havde Profeten givet sig til kende som en potentiel bejler. Det var Zaid selv, der meddelte Zeinab Muhammeds ægteskabshensigter.

Her bliver det tydeligt at, hvor modsætningsfyldt Profetens moral var. Muhammed forbød sine egne hustruer at gifte sig på ny; efter hans død skulle de forblive enker. Selv fandt han intet forkasteligt ved at ægte sin søns hustru, selv om sønnen fortsat var i live. Zeinab stillede på den anden side en betingelse for at indgå ægteskab med Profeten: Det skulle bifaldes helt personligt af Allah. Zeinab må for Allah have været en helt særlig kvinde, for allerede til hendes første ægteskab blev der åbenbart et vers i Koranen, ligeledes til hendes skilsmisse og nu også til hendes ægteskab med Muhammed. I Tarikh al-tabari læser vi: ”Alt imens Guds udsendte talte med Aisha, kom åbenbaringen, han smilte herved og sagde: ’Hvem går til Zeinab for at overgive hende det glade budskab? Allah har giftet hende med mig.’”⁶² Endog Zeinabs eksmand Zaid nævnes ved navn i Koranen, for at det ikke skal komme til misforståelser: ”Og du

Kapitel 4

skjulte det, som du i dig hægede om; det, som Allah ville bringe for lyset; og du frygtede menneskene, mens det er Allah, som du i virkeligheden skulle frygte. Men derefter, da Zaid havde afsluttet sit ægteskabelige forhold med hende, forbandt vi hende ægteskabeligt med dig, således at de troende ikke bringes i forlegenhed, hvad angår deres adoptiv sønners hustruer, når disse har afsluttet deres ægteskabelige forhold med dem. Og Allahs befaling skal udføres”, hedder det i sura 33 : 37. Den teologiske retfærdiggørelse af dette ægteskab lyder altså: Muhammed skulle ægte Zeinab, således at det i fremtiden var tilladt muslimer at gifte sig med deres adoptiv sønners hustruer.

Alle beretninger om Muhammeds tilstand, mens han modtog åbenbaringer, bekræfter, at han herunder virkede depressiv, og at han rystede og svedte. Men under denne åbenbaring, gennem hvilken ægteskabet med Zeinab blev legitimeret, virkede han glad. Zeinab var blandt Muhammeds hustruer altid stolt over, at Allah så at sige havde været ægteskabsformidler ved begge hendes giftermål. Det krænkede på den anden side Aisha stærkt. Og ikke kun det. Muhammed vidste, at der var mange smukke troende kvinder, især i hans familie, som gerne ville indlade sig med ham, men som af skam eller af hensyn til Muhammeds øvrige hustruer veg tilbage herfor. Det var derfor godt, at der var hjælp at finde i sura 33 : 50: ” O Profet, vi tillader dig dine hustruer, som du har givet brudegave, og dem, som du besidder med rette, fordi Allah har givet dig dem som krigsbytte, og de døtre af din onkel og tante på fædrene side, og de døtre af din onkel og tante på mødrene side, som udvandrede med dig, samt enhver troende kvinde som skænker sig selv til Profeten, forudsat at Profeten ønsker at ægte hende; (dette gælder) kun for dig og ikke for de troende.”

Da Aisha hørte om denne åbenbaring, sagde hun til

Muhammed: ”Jeg kan se, at din gud iler dig forud i dit begær.”⁶³ Ifølge Aisha elskede Muhammed tre ting: mad, kvinder og parfume.⁶⁴ Og selv jøderne i Medina spurgte: Hvad er det for en profet, som kun tænker på mad og kvinder.⁶⁵

For at kunne indgå ægteskab med sin svigerdatter Zeinab måtte Muhammed ændre en sharia-grundsætning. Indtil da havde det ikke været tilladt at ægte en kvinde, som var gift med ens egen søn. En adoptivsøn gjaldt som et fuldgældigt familie-medlem og kunne bære sin adoptivfars navn. Zaid betragtedes som Muhammeds søn og hed frem til sin skilsmisse fra Zeinab ”Zaid ibn Muhammed”. Profeten måtte tilbageføre en regulering, som han havde overtaget fra førislamisk tid, ifølge hvilken adoption af børn var lovlig. Koranen bekræftede med et vers, at adoption nu var forbudt (sure 33 : 4 – 5). Zaid måtte opgive sit navn for at Muhammed kunne gifte sig med Zeinab. Man kan mene, at Muhammed selv har forfattet vers som disse for at give sig fordele. Jeg er derimod af den opfattelse, at han virkelig troede, at Gud talte til ham.

Åbenbaringen var for ham et skjul, hvori barnet i Muhammed kunne søge tilflugt; et sted, hvor han ikke selv måtte bære ansvaret for sine handlinger. Åbenbaringen afspejlede hans angst, ønsker og skyldfølelse. Et senere kapitel i denne bog behandler dette tema mere omhyggeligt.

Enhver har skyldfølelse. Ofte signalerer den til os, at vi har optrådt i modstrid med det værdisystem, som vi orienterer vore tanker og handlinger efter. Skyldfølelse kan imidlertid være andet end blot et sundt advarselssignal; den kan også være sygelig. Når en mand ikke mærker nogen skyldfølelse efter at have halshugget en hel værgeløs stamme, men får samvittighedsnag, fordi en af hans hustruer finder ham i seng med en anden, så har den et patologisk præg.

Kapitel 4

Muhammed udnyttede for eksempel enhver lejlighed til at være alene med sin ny slavinde Maria. Hans hustruer Aisha og Hafsa klagede over dette til deres fædre. De to mænd talte med Profeten og bad ham fordele hans tid og gunst mere retfærdigt mellem hustruerne – en påmindelse, som åbenbart ikke nyttede meget. Engang så Muhammed Maria i nærheden af Hafsas værelse og blev straks tændt af lidenskab. Han ønskede ikke at spille nogen tid, åbnede døren til Hafsas værelse og havde dér samleje med Maria. Hafsa overraskede de to i kærlighedsakten. Muhammed sprang op og bønfuldt Hafsa om ikke at fortælle nogen – især Aisha – om det. Hafsa lovede ham at vogte over hemmeligheden, hvis han ville sværge ved Allah aldrig igen at berøre Maria. Muhammed havde ikke noget valg og aflagde eden. Hafsa brød imidlertid sit løfte og fortalte Aisha, hvad der var hændt. Det kom til et stort skænderi. Der blev åbenbart en hel sura i Koranen, således at Muhammed atter kunne have sex med Maria: ”O Profet! Hvorfor forbyder du det, som Allah har tilladt, for at stræbe efter dine hustruers tilfredshed? Og Allah er tilgivende, barmhjertig”, hedder det i sura 66 : 1. Det næste vers løser Muhammed fra hans ed: ”Sandelig, Allah har for jer anordnet løsningen fra jeres ed, og Allah er jeres beskytter; og Han er den alvidende; den alvise.” Den mægtige Muhammed havde endnu en gang brug for støtte helt fra oven for at sætte sig igennem over for sine hustruer. ”Når I begge (Profetens hustruer) vender jer angergivne til Allah, så er jeres hjerter allerede velvillige (hertil). Men når I gensidigt støtter hinanden mod ham, sandelig så er Allah hans beskytter; og Gabriel og de retskafne blandt de troende (er ligeledes hans beskyttere); og endvidere er englene (hans) hjælpere.”⁶⁶

I Koranen truer Allah Muhammeds hustruer med, at såfremt de ikke adlyder Profeten, vil han lade dem skille fra

ham og give ham bedre hustruer: ”Måske vil hans herre, hvis han skiller sig fra jer, i jeres sted give ham bedre hustruer end jer, muslimske, troende, lydige, angergivne, fromme og fastende (hustruer), *thaiyibat* (tidligere gifte) og jomfruer”, står der i sura 66 : 5. I vers 10 i denne sura trues hustruerne endog med Helvedes kvaler; de mindes om Noahs og Lots hustruer, som ganske vist var gift med profeter, men alligevel havnede i Helvede, fordi de var deres mænd utro. Det er bemærkelsesværdigt, hvilket svært skyts Muhammed fører frem for at disciplinere sine hustruer.

Muhammeds jalousi

Emnet utroskab bliver senere et stort tema i Profetens forhold til hans hustruer. To af hans hustruer blev beskyldt for utroskab, hvilket krænkede Profeten dybt. Også da brugte han Koranen til at bearbejde sin smerte. Og fordi livet af og til kan være retfærdigt, blev også Muhammeds jalousi sat på en prøve. En dag kom han hjem og så en ung mand ved navn Talha komme ud af Aishas værelse. Profeten blev rasende, for denne Talha skulle engang have sagt, at han ønskede at gifte sig med Aisha efter Profetens død.⁶⁷ Som bestilt kom der et vers fra Koranen, som forbød Muhammeds ledsagere at betræde hans hus uden hans tilladelse. Hvis de ønskede at tale med Profetens hustruer, skulle de talende være adskilt af et forhæng. I koranversets anden halvdel bliver det Muhammeds hustruer forbudt at gifte sig efter hans død (sura 33 : 53). Seks vers senere befales det dem at dække sig helt til, så snart de forlader huset (sura 33 : 59).

Talha ægtede senere en søster til Aisha og fik med hende en